Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin mərhum rəhbəri Şeyx Xəlifə bin Zayed Al Nəhyanı hakimiyyətdə qardaşı əvəzlədi

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) rəhbəri şeyx Xəlifə bin Zayed Al Nəhyan ötən cümə günü 73 yaşında vəfat etdi. Onun ölümü ilə ölkədə 40 günlük milli matəm elan edilib, bu müddət ərzində dövlət bayraqları yarıya endirilib, əyləncə tədbirlərinin keçirilməsi qadağan olunub. Bütün nazirliklər, dövlət qurumları və özəl sektor müəssisələri üç gün ərzində - mayın 14-dən mayın 17- dək bağanıb. Xəlifə bin Zayed Al Nəhyanın vəfatı ilə əlaqədar Bəhreyn, Küveyt, Livan və Omanda da üçgünlük matəm elan edilib.

Təvazökar, əliaçıq, ədalətli şeyx

Şeyx Xəlifə təvazökar, əliaçıq, xalqının həyatı ilə maraqlanan insan kimi tanınırdı. BƏƏ xalqı onu ədalətli və qətiyyətli liderlik keyfiyyətlərinə görə çox sevir və hörmət edirdi.

Şeyx Xəlifə 1948-ci ildə o vaxtlar hökmdarın Şərq bölgəsindəki nümayəndəsi olan atası şeyx Zayedin göstərişi ilə Əl-Ayn şəhərinin xurma bağları arasında tikilmiş Əl-Muavayci qalasında anadan olub. O, şeyx Zayed tərəfindən əsası qoyulan Əl-Ayndakı ilk yerli məktəbdə təhsil alıb. İlk dəfə dövlət qulluğuna 1966-cı il sentyabrın 18-də, şeyx Zayed Əbu-Dabi əmirliyinin hökmdarı olduqdan və ölkənin gələcək paytaxtına köçdüyü zaman qədəm qoyub. Gənc şeyx Xəlifə Şərq bölgəsində hökmdarın nümayəndəsi vəzifəsində atasını əvəz edib.

Şeyx Xəlifə atasının yolu ilə gedib və Şərq əyalətində, xüsusilə kənd təsərrüfatının yaxşılaşdırılmasına yönəlmiş böyük inkişaf layihələrini həyata keçirməyə davam edib.

Üç il sonra, 1969-cu il fevralın 1-də o, Əbu-Dabi Əmirliyinin vəliəhdi təyin edilib. Ertəsi gün, Britaniyanın Sandherst Hərbi Akademiyasında təhsil almış şeyx Xəlifə Əbu-Dabi Müdafiə Nazirliyinin rəhbəri olub və bu vəzifədə sonradan BƏƏ-nin müasir silahlı qüvvələrinin əsasına çevrilmiş Əbu-Dabi Müdafiə Qüvvələrinin inkişafına rəhbərlik edib. 1971-ci il iyulun 1-də əmirlik hökumətinin yenidən qurulması çərçivəsində Əbu-Dabinin hökmdarı, müdafiə və maliyyə naziri təyin olunub.

Atası, vahid dövlət və millətin yaradılması istiqamətində çalışarkən, Əbu-Dabinin baş naziri kimi şeyx Xəlifəyə daha böyük məsuliyyət verilib. 1974-cü il dekabrın 23- də o, federal kabinetdə baş nazirin müavini kimi ilk vəzifəsinin icrasına başlayıb. 1976-cı ildə Federal Ali Şuranın yeni millət üçün vahid hərbi qüvvələr yaratmaq qərarından sonra o, BƏƏ Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanının təlim və müasir texnikanın tətbiqinə cavabdeh müavini təyin edilib.

Sonrakı illərdə şeyx Xəlifə bir sıra mühüm vəzifələrdə çalışıb. O, yerli və federal səviyyədə bütün böyük layihələrin həyata keçirilməsinə nəzarət etməklə atasının hökumətinin icraçı rəhbəri olub. Şeyx Xəlifənin rəhbərliyi ilə İcraiyyə Şurası Əbu-Dabinin müasir şəhərə çevrilməsinə səbəb olan yaşayış binalarının, su təchizatı sistemlərinin, yolların və ümumi infrastrukturun tikintisi də daxil olmaqla, paytaxtda geniş inkişaf proqramlarının həyata keçirilməsinə nəzarət edib. Şeyx Xəlifə 1976-cı ildə həm də Əbu-Dabi İnvestisiya Təşkilatının yaradılmasına cavabdeh idi. Hazırda da bu səlahiyyətli orqan gələcək nəsillər üçün sabit gəlir mənbəyini təmin etmək üçün əmirliyin maliyyə investisiyalarını idarə edir.

15 milyard dollarlıq sərvət

2004-cü il noyabrın 2-də atası, BƏƏ-nin birinci rəhbəri, dövlətin qurucusu şeyx Zayed bin Sultan Al Nəhyan 86 yaşında vəfat etdi. Bu, həm də onun keçmişdə qazandığı nailiyyətlərlə fəxr edə bildiyi və gələcəyin yolunu özü müəyyən etməyə başladığı an idi.

Noyabrın 3-də BƏƏ Federal Ali Şurası şeyx Xəlifəni atasının varisi seçib. Bir ay sonra o, ölkə rəhbəri kimi ilk Milli Gün münasibətilə etdiyi təsirli nitqində "millətimizin lideri və qurucusu atamızın vəfatı ilə bağlı qəlbimizi dolduran dərin hüzn və kədər hissindən" danışıb.

Əslində, şeyx Xəlifə rəhbər kimi fəaliyyətə başladığı ilk günlərdən ölkə vətəndaşları ilə sıx əlaqə saxlayır, onların etimadını və məhəbbətini qazanırdı. Onlarla görüşmək, ehtiyaclarını və problemlərini həll etmək üçün bütün səylərini əsirgəmirdi. Bu əlaqə bir il sonra, millətin yaranmasının 40-cı ildönümündə "kulunnə Xəlifə" - "hamımız Xəlifəyik" şüarı ilə qeyd olundu.

Şeyx Xəlifə, hər şeydən əvvəl, hakim ailə ilə xalq arasında olan ictimai müqavilənin əhəmiyyətini dərk edir və ona hörmət etmək, inkişaf etdirmək üçün hər zaman yollar tapmağa can atırdı. O, BƏƏ rəhbəri vəzifəsinə gəldikdən sonra Federal Milli Şura üzvlərinə namizədlərin irəli sürülməsi sisteminin işlənib hazırlanması təşəbbüsü ilə çıxış etdi və bu, BƏƏ-də birbaşa seçkilərin qurulması istiqamətində ilk addım kimi qiymətləndirildi.

2020-ci ildə onun hökuməti alkoqollu içkilər qəbul etməyi və nikahdankənar birgə yaşayışı dekriminallaşdırıb. Növbəti ildə əcnəbilərə ölkə vətəndaşlığını almaq hüququ verilib. 2020-ci ilin sentyabrında ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə BƏƏ (Bəhreynlə birlikdə) İsraillə münasibətləri normallaşdırmaq üçün "İbrahim razılaşmaları" adlı müqavilə imzalayıb. Bundan əvvəl ərəb ölkələrindən yalnız Misir və İordaniyanın İsraillə diplomatik əlaqələri var idi.

Şeyx Xəlifə 2014-cü ildə insult keçirib. O vaxtdan Əbu-Dabi və BƏƏ-nin faktiki hökmdarı onun ögey qardaşı və BƏƏ-nin qurucusu şeyx Zayed bin Sultan Əl Nəhyanın üçüncü oğlu, Əbu-Dabinin vəliəhdi şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyandır. Özü isə nadir hallarda ictimaiyyət qarşısına çıxıb.

O, dünyanın ən zəngin monarxlarından biri idi. Amerikanın Business Insider xəbər portalının məlumatına görə, onun şəxsi sərvəti təxminən 15 milyard dollar qiymətləndirilirdi. Bundan əlavə, "Forbes" jurnalının məlumatına görə , o, elan edilmiş aktivləri 830 milyard dollar və neft ehtiyatları 97,8 milyard barel olan suveren fonda nəzarət edirdi.

Dünyanın ən hündür binası "Bürc Xəlifə" onun adını daşıyır

Şeyx Xəlifə dünyanın müxtəlif ölkələrinin mükafatlarına layiq görülmüşdü. Dubayda 2010-cu ildə istifadəyə verilmiş dünyanın ən hündür binası "Bürc Xəlifə" onun adını daşıyır.

Bütün həyat və fəaliyyəti ilə ölkəsinə hədsiz sədaqət nümunəsi göstərmiş şeyx Xəlifə bin Zayed Al Nəhyan beynəlxalq aləmdə yüksək nüfuz sahibi idi. Onun Azərbaycan Respublikası ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafında və genişlənməsində müstəsna xidmətləri olub.

Ötən şənbə günü Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin yeni rəhbəri seçilib. Bu, Əbu-Dabi əmirliyinin vəliəhdi şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyandır. Qərar yeddi əmirliyin hökmdarlarının daxil olduğu BƏƏ-nin Federal Ali Şurası tərəfindən açıqlanıb. O, ABŞ-da hərbi pilotlar üçün kursları və Sandherstdəki hərbi akademiyanı bitirib, Misirdə təhsil alıb.

Ölkənin baş naziri və Dubayın hökmdarı şeyx Məhəmməd bin Rəşid Al Məktum "Tvitter" hesabında "Bu gün Federal Ali Şura qardaşım şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyanı dövlətin prezidenti seçdi. Biz onu təbrik edirik, ona sadiqlik andı içirik, xalqımız da ona beyət edir" yazıb.

Şeyx Məhəmməd bin Zayed Federal Ali Şuranın üzvlərinin göstərdiyi etimada görə minnətdarlığını bildirib, məsul vəzifədə uğurlar əldə etmək, dövlətə və xalqa xidmətdə Tanrıdan kömək istəyəcəyini bildirib.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2012.- 17 may.- S. 11.